Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κεχυμένων) πολλαχ. *Οὔτε ἄκρη οὔτε σῶσι* (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Ἤπ. || Γνωμ. *Ἐπλάκωσεν ὁ Αὔγουστος, ἡ ἄκρα τοῦ χειμῶνα* Κάρπ. (κ. ἀ. ἐν παραλλαγαῖς). **γ)** Τὸ τέλος, τὸ πέρας (α) Τοπικῶς κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καλαβρ. Καππ. Πόντ. Τσακων.: *Ἄκρα τοῦ ἀμπελιοῦ - τοῦ δρόμου - τοῦ κόσμου - τοῦ χωραφιοῦ - τοῦ χωριοῦ* κτλ. κοιν. *Ἡ ἄκρια τοῦ κρεμ-μοῦ* (κρημνοῦ) Κύπρ. || Φρ. *Κάθομαι 'ς τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου* (εἶμαι ἐντελῶς ἀπομεμακρυσμένος) σύνηθ. *Σ αὐτὰ τὰ πράματα δὲ βγαίν' 'ς τὴν ἄκρα κἀνένας* (δὲν δύναταί τις νὰ φέρῃ εἰς πέρας) Στερελλ.(Αἰτωλ.) || Παροιμ. φρ. *Δὲ βρίσκει κἀνεὶς τὴν ἄκρα του* (ἐπὶ ἐκείνου οὗ ἀδύνατον νὰ κατανοηθοῦν αἱ πραγματικαὶ διαθέσεις καὶ νὰ συνεννοηθῇ τις μετ' αὐτοῦ). *Δὲ βρίσκει κἀνεὶς ἄκρη* (ἐπὶ συζητήσεως ἄνευ ἀποτελέσματος) σύνηθ. *Ὅπου τὸ βγάλ' ἡ ἄκρη* (ἐπὶ τοῦ ἐξ ἀβουλίας ἢ ἀπογνώσεως ἐπιχειροῦντός τι ἄνευ προδιαγεγραμμένου σχεδίου. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,413) πολλαχ. *Ἄκρη εἶδες, παιδί μου!* (δὲν ἐνεβάθυνες εἰς τὰ πράγματα, μόνον τὸ ἄκρον αὐτῶν εἶδες) ΙΒενιζέλ. Παροιμ.[2] 5,51 ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,410. *Ἔφτασε 'ς τὴν ἄκρη* (ἐπὶ οἰνοφλύγων) Πελοπν.(Λακων.) *Τὸν ἔχω 'ς τὴν ἄκρια τοῦ ραβδιοῦ μου* (συνών. φρ. *δὲν τὸν λογαριάζω, δὲν τὸν ψηφῶ*) Πελοπν. (Λακων.) || Παροιμ. *Ἀπ' ἄκρη χωραφιοῦ κι ἀπ' ἀχλαδούρα μέση* (ἐνν. τοῦ ἔδωσε. Διὰ τὸ *ἀχλαδούρα* ἰδ. *ἀκλαδούρα*. Ἐπὶ τοῦ ἀδικοῦντος κατὰ τὴν διανομὴν τῆς πατρικῆς κληρονομίας, ὅστις παραχωρεῖ εἰς τοὺς ἄλλους κληρονόμους τὰ χείριστα τῶν κτημάτων κρατῶν αὐτὸς τὰ ἄριστα) Πελοπν. (Πύργ.) *Σ τὴν ἄκρη σκάει ἡ σφεντόνα* (πολλὰ ἀπροσδόκητα συμβαίνουν κατὰ τὸ τέλος πράξεώς τινος ἢ τὰ ἀποτελέσματα ἀθορύβου ἐργασίας ἀναφαίνονται κατὰ τὸ πέρας αὐτῆς) Κεφαλλ. Πύργ. κ. ἀ.

Ἄκρην ηὕρηκεν ὁ στραβός, | μήτε πίσω μήτ' ὀμπρὸς

(ἐπὶ τοῦ ἐξ ὀκνηρίας μὴ περαίνοντος ἔργον τι καὶ πρόφασιν φέροντος διάφορα κωλύματα) Ἰόνιοι Νῆσ. || Ἄσμ.

Ἐμπῆκα 'ς τὸ σοκάκι σου κι ὅσο νὰ βρῶ τὴν ἄκρη,
ἐσάπη τὸ μαντήλι μου σφογγίζοντας τὸ δάκρυ

Ἤπ.

Σύρτε νὰ τὰ μεράσετε τ' ἀμπελοχώραφά σας,
ἀπὸ τὲς ἄκρες δῶσε του κι ἀπὸ τὰ παλαιοπύργια

Passow 348

Θεέ, ποῦ νάκραν δὲν ἔσεις ποτ-τὲ 'ς τὴν καλωσύνην

Κύπρ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. *Ἄκρα* Κάρπ. Σῦρ. *Ἄκρες* Κάρπ. Σῦρ. *Ἀκράδες* Κύπρ. *Ἀπάνω Ἄκρια* Κρήτ. *Κάτω Ἄκρια* Κρήτ. (β) Χρονικῶς σύνηθ.: *Ἄκρη καιροῦ* (τὸ τέλος τῆς ἐποχῆς, ὅταν λ. χ. ζητῇ τις σταφυλὰς κατὰ Δεκέμβριον, ὁπότε εἶναι σπάνιαι, λαμβάνει ὡς ἀπάντησιν τὴν ἀνωτέρω φρ.) σύνηθ. *Ἄκρια τῆς ἑβδομάδας* Σῦρ. *Ἄκρια τοῦ Δεκεμβριοῦ* Σίφν. **2)** Ἡ ἀκτή, παραλία πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κοτύωρ.): *Ἀρμενίζω ἄκρη ἄκρη* πολλαχ. *Θάλασσας ἄκρα* Κοτύωρ. || Ἄσμ.

Ξήντα καράβια βούλιαξαν κ' ἑξήντα δυὸ βαρκοῦλλις,
γιόμουσαν οἱ θάλασσις παννὶ κ' οἱ ἄκρις παλληκάρια

Μακεδ. (Φλόριν.) **3)** Ἡ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Θεσσ. (Ζαγορ.) Πόντ. (Κερασ.) κ. ἀ.: *Ἄκρη μ' ἄκρη ἤρτε τὸ ποτάμι* (πλῆρες ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην) Ζαγορ. || Ἄσμ.

Ἔχτισα τὴ φωλίτσα μου 'ς σῆ ποταμί' τὴν ἄκραν

Πόντ. **β)** Ἔδαφος παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ καλλιεργούμενον, ἀλλ' εἰσέτι περιέχον ὕδατα Καλαβρ. **4)** Ἡ γωνία σύνηθ.: *Τὸ ἔρριξε σὲ μιὰν ἄκρα τοῦ δωματίου. Ἐζάρωσε σὲ μιὰν ἄκρα. Βλέπω μὲ τὴν ἄκρα τοῦ ματιοῦ* σύνηθ. || Ἄσμ.

Κάτσε, καλέ, 'ς τὴ ἄκρα σου νὰ μὴ σὲ φάῃ τὸ φίδι

Ἤπ. **5)** Τὸ ἀκραῖον τεμάχιον ἄρτου ἢ γλυκύσματος Θεσσ. (Ζαγορ.) Κέρκ. Μακεδ. Στερελλ. (Ἀρτοτ.): *Ἐγὼ ἀγαπῶ τοὶς ἄκρες* Ζαγορ. *Θέλου ἄκρα* Ἀρτοτ. **6)** Ἡ ἀκμή, ἡ κορυφὴ Καππ. (Φάρασ.) **7)** Τὸ ἄκρον ἄωτον Εὔβ. (Στρόπον.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Καλὲ Θεέ, πῶς ἐνεμοκεφάλισεν αὐτὴ ἡ κόρη, ποῦ ἦτον ἡ ἄκρια τῆς γνῶσις;* Ἀπύρανθ. ||Φρ. *Ἡ ἄκρα τοῦ διαόλου* (ἐπὶ κυνός, ὁ ὁποῖος προξενεῖ ζημίας) Στρόπον.

ἄκρα ἐπίρρ. Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄκρος.

Ἄκρως, ὀλίγον τι: *Εἴμεσταν ἄκρα συγενεῖς.*

ἀκρακούω Κάρπ. Κρήτ. *ἀκρακούγω* Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἄκρα καὶ τοῦ ρ. ἀκούω.

1) Ὀλίγον τι ἀκούω, ἀκούω ὄχι καλῶς ἔνθ' ἀν.: *Δὲν ἀκούει καλά, ἀκρακούει* Κρήτ. **2)** Ὑπακούω ὀλίγον, πείθομαι κατά τι Κρήτ.: Φρ. *Ἀκρακούει μ' ἀκόμη* (πείθονται ἀκόμη ὀλίγον εἰς ἐμὲ αἱ σωματικαί μου δυνάμεις, ἤτοι αἰσθάνομαι ἀκόμη ἀρκετὴν σωματικὴν δύναμιν, ὡς λ. χ. ὅταν εἶναί τις γέρων). Διὰ τὴν σημ. πβ. ἀκούω **Α 4 β**.

ἀκράναλος ἐπίθ. Πόντ. (Ἀμισ. Ὄφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) *'κράναλος* Πόντ. (Κοτύωρ.)

Ἐκ τῶν ἐπιθ. ἄκρος καὶ ἄναλος.

Ὁ ὀλίγον ἀνάλατος, ὁ κλίνων πρὸς τὸ ἀνάλατον: *Φαεῖν ἀκράναλον* Χαλδ. *Μαερεία ἀκράναλο* Ἀμισ. *Ἐγὼ 'ς σὸ 'κράναλον ἀπάν' ἀγαπῶ τὸ φαγεῖν* ('ς σὸ 'κράναλον ἀπάν' = κλῖνον πρὸς τὸ ἀνάλατον) Κοτύωρ.

***ἀκρανέψιν** ἐπίθ. οὐδ. *'κρανέψιν* Πόντ. (Κερασ.) *'κρανέψ'* Πόντ. (Χαλδ.) *'κρἀνέψ'* Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τῶν ἐπιθ. ἄκρος καὶ ἀνέψιν. Περὶ τῶν οὐδ. ἐπιθ. πβ. ΑνθΠαπαδόπ. ἐν Ἀθηνᾷ 37 (1925) 177.

Ἡμίεφθος ἢ ἡμίοπτος, ἐπὶ οἱουδήποτε βρώματος. Συνών. μισοψημένος (ἰδ. μισοψήνω).

ἀκράνης ὁ, Βιθυν. Θρᾴκ. (Σηλυβρ.) Ἰων. (Κρήν.) Κάρπ. Κωνπλ. —Λεξ. Αἰν. —ΣΚυριακίδ. Διγεν. Ἀκρίτ. 51 *ἀκράν'ς* Λέσβ. *γιακράν'ς* Σάμ. Οὐδ. *ἀκράνιν* Λυκ. (Λιβύσσ.) Πόντ. *ἀκράνι* Α.Ρουμελ. (Καρ.) Θρᾴκ. (Σηλυβρ.) Κάρπ. Πόντ. (Ἀμισ.) *ἀκράν'* Θρᾴκ. (Μάδυτ.) Μακεδ. (Πάγγ.)

Ἐκ τοῦ Ἀραβοτουρκ. akran = ὅμοιος, σύντροφος. Τὸ *γιακράν'ς* ἐκ τοῦ πληθ. *οἱ-ῆ-ἀκράνηδες*.

1) Συνομήλικος ἔνθ' ἀν.: *Αὐτοὶ οἱ δυὸ εἶναι ἀκράνηδες* Κρήν. *Ἀκράν'ς 'ς τὰ χρόνια* Λέσβ. *Εἶναι ἀκράνι μου* Καρ. *Δικό μου ἀκράνι* (εἰς τὴν ἰδικήν μου ἡλικίαν) Σηλυβρ. || Ἄσμ.

Νὰ πάγῃς εἰς τὸν πόλεμον νὰ λεοντοπολεμήσῃς
μ' οὔλους σου τοὺς ἀκράνηδες, μ' οὔλους τοὺς στρατολάτες

ΣΚυριακίδ. ἔνθ' ἀν. **β)** Ἰσόπαλος Πόντ.(Ἀμισ.): *Αὐτὸς δὲν ἔχει ἀκράνι* (πβ. συνών. φρ. *δὲν ἔχει ταίρι*). **γ)** Ἁρμόδιος, κατάλληλος Λεξ. Αἰν.: *Δὲν ἐπαντρεύτη ἡ δεῖνα, γιατὶ δὲν ηὗρε τὸν ἀκράνη της.* **2)** Φίλος, σύντροφος Κάρπ.: *Αὐτοὶ οἱ δυὸ εἶναι ἀκράνηες* || Ἄσμ.

Τ' ἀκράνι του τ' Ἀντρόνικου τοῦ νεοῦ τοῦ 'παινεμένου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ